

Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

Załącznik Kulturoznawczy 3/2016

Załącznik

RUBRYKA OKOLICZNOŚCIOWA

PROFESOR EDWARD KASPERSKI (1942-2016)

MARYLA HOPFINGER

Profesor Edward Kasperski (fotografia udostępniona dzięki uprzejmości Pani Marii Kasperskiej)

Blisko pięć dekad – od połowy lat 60. do tego roku – trwała niezwykle bogata i efektywna naukowa aktywność Profesora Edwarda Kasperskiego.

Związany z warszawską Polonistyką, przeszedł tu przez wszystkie szczeble kariery akademickiej – od magisterium, przez obronę doktoratu w 1974 roku, przewod habilitacyjny i stanowisko profesora nadzwyczajnego w 1990 roku, po profesurę „belwederską“ w 2002 oraz profesurę zwyczajną w 2004 roku.

Swoje badania przez długi czas prowadził w Zakładzie Teorii Literatury i Poetyki, którego pracami kierował w latach 1997-2000, następnie w Zakładzie Romantyzmu, by w końcu zostać pierwszym kierownikiem Zakładu Komparatystyki. Na Wydziale przez wszystkie lata prowadził zajęcia dydaktyczne – ćwiczenia, wykłady, seminaria. Wypromował ponad dwustu magistrów, był promotorem dziewięciu prac doktorskich, brał udział w przewodach habilitacyjnych. Podejmował wiele nowatorskich inicjatyw badawczych, organizował seminaria i konferencje, wygłaszał referaty i redagował tomy zbiorowe. Rozwijał nowe projekty badawcze. Skutecznie wpływał na modernizację wiedzy o literaturze – zarówno w teorii i historii literatury, jak i w dydaktyce.

Bibliografia jego publikacji jest imponująca. Obejmuje lata 1965-2016, a liczy blisko trzysta pozycji. Są tu znaczące książki autorskie, artykuły naukowe, studia, eseje i przekłady drukowane w wydawnictwach zbiorowych oraz czasopismach, a także redagowane i współredagowane tomy prac zbiorowych.

Choć na stałe związany z Uniwersytetem Warszawskim, nawiązał liczne, rozległe kontakty międzynarodowe. Jako lektor języka polskiego przebywał przez trzy lata w Danii na uniwersytecie w Aarhus. Znajomość języka duńskiego sprzyjała kilkakrotnemu otrzymaniu stypendiów rządowych w tym kraju. Odbывał również wielokrotnie staże w zagranicznych placówkach naukowych. Współpracował z ośrodkami uniwersyteckimi i akademickimi w Kopenhadze, Berlinie, Bonn, Konstancji, Dreźnie, Erfurcie, Saarbrücken, Moskwie, Sankt Petersburgu, Kaliningradzie, Jekaterynburgu oraz na Ukrainie, Litwie, w Czechach, Słowenii, Bułgarii, na Węgrzech i Białorusi, w USA i Australii.

Bogata twórczość naukowa Profesora budzi podziw dla jego rozległych zainteresowań oraz kompetencji teoretycznych i historycznoliterackich: od głębokiego przyswojenia myśli strukturalistycznej i semiotycznej, po studia nad Norwidem, Kierkegaardem i Kafką; od posługiwania się kategorią struktury i systemu, do podjęcia problematyki dialogu i dyskursu; od poetyki do

antropologii literatury; od badań nad twórczością pisarzy kresowych oraz polsko-ukraińskich stosunków literackich, do przyjęcia horyzontu i kategorii komparatystyki. Jest to cecha, którą uważam za szczególny naukowy sukces badacza: umiejętność sięgania po kolejne narzędzia, przyjmowania nowych perspektyw, by efektywnie włączać je do swego dotychczasowego repertuaru teoretyczno-metodologicznego. I co bardzo ważne, Profesor umiał traktować wszystkie je komplementarnie oraz spójnie. Dzięki temu potrafił zbadać dorobek wielu wybitnych postaci literatury i myśli XIX i XX wieku, a badania te posiadały nie tylko nowatorski charakter, ale i ogromny walor poznawczy.

Z wielu książek autorskich i artykułów, a także tomów zbiorowych, które Profesor inicjował, redagował bądź współredagował, wspomnę o kilku zaledwie pozycjach. Pokazują one skalę i wagę dorobku Uczonego.

W 1981 roku ukazała się książka *Świat wartości Norwida*, oparta na rozprawie doktorskiej obronionej w 1974 roku. Rozprawę nadzwyczaj wysoko oceniła prof. Stefania Skwarczyńska, a autor publikacji otrzymał indywidualną nagrodę Ministra III stopnia. Jej szczególnie interesującą kontynuacją, a zarazem rozwinięciem, są *Dyskursy romantyków. Norwid i inni* (Warszawa 2003), a także współredagowana przez Profesora praca zbiorowa *Śladami romantyków* z 2010 roku.

W 1978 roku nakładem PWN-u ukazał się drukiem tom zbiorowy *Dialog w literaturze*, którego redaktorom minister przyznał nagrodę zespołową II stopnia. Problematykę dialogu Edward Kasperski rozwinął w rozprawie habilitacyjnej obronionej w 1990 roku. Praca ta została opublikowana w cztery lata później pod tytułem *Dialog i dialogizm. Idee, formy, tradycja*. Dopełnieniem wcześniej podejmowanych zagadnień były, między innymi, zbiory *Dialog. Komparatystyka. Literatura* z 2002 roku oraz *Dialogi romantyczne. Filozofia – teoria i historia – komparatystyka* z 2008 roku.

Na temat Kierkegaarda napisał Profesor ponad dwadzieścia studiów oraz obszerną monografię, opublikowaną w 2003 roku, pod tytułem *Kierkegaard. Antropologia i dyskurs o człowieku*. Książka ta otrzymała nagrodę Ministra. Artykuły o koncepcjach antropologicznych Kierkegaarda, Lévi-Straussa, Bubera, Bachtina i innych myślicieli poprzedziły książkę autorską *Świat człowieka. Wstęp do antropologii literatury* wydaną w 2006 roku.

Zainteresowania komparatystyką znalazły wyraz w najnowszych opracowaniach: w książce autorskiej *Kategorie komparatystyki* z 2010 roku oraz

we współredagowanych tomach zbiorowych *Komparatystyka dzisiaj* (tom 1: *Problemy teoretyczne*, tom 2: *Interpretacje*).

Dorobek Profesora jest ogromny i znaczący.

Z przykrością przyjąłam wiadomość o śmierci Profesora. Spotkaliśmy się najpierw na studiach polonistycznych, dzieliliśmy zainteresowania strukturalizmem i fascynację semiotyką. Po wydarzeniach marcowych Uniwersytet Warszawski przestał być moim miejscem pracy i nasze kontakty zanikły. Ożywiły się po latach, kiedy po przełomie 1989 roku zaczęłam znowu prowadzić zajęcia ze studentami UW. Spotykaliśmy się na Radach Wydziału, czytaliśmy i recenzowaliśmy swoje prace, poznawaliśmy dorobek.

Ze wzruszeniem wspominam nasze koleżeńskie relacje z lat studiów, jak również te niedawne spotkania, w czasie których z łatwością porozumiewaliśmy się, jakby czas, który minął, nie miał znaczenia.